

ти формування здорового способу життя. Встановлено динаміку зміни ставлення до фізичного виховання студентів в залежності від курсу навчання. Запропоновано ввести у навчальний процес теоретичний курс з дисципліни «Фізичне виховання» на I-IV курсах денного навчання.

Ключові слова: студенти, здоров'я, ставлення, поняття, фізкультура.

The article considers the reasons for reducing the health of students and their attitudes towards a healthy lifestyle. The study used data from a questionnaire survey of 300 students of the Donetsk State Management University, regardless of gender, aged 17 to 21 years. Revealed their view of the constituent components of a healthy lifestyle. The dynamics of changes related to physical education students, depending on the course. Prompted to enter in the learning process a theoretical course on the subject «Physical Education» in the I-IV courses full-time study.

Key words: students, health, attitudes, concepts, exercises.

Отримано: 21.06.2012

УДК 37.013(477)“19”:613.8-053.6

Г. П. Ковальчук

*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглядаються етапи становлення та розвитку проблеми формування здорового способу життя старшокласників у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття. Автором здійснена спроба визначення педагогічних умов та особливостей збереження і зміцнення здоров'я учнів та важливості цього досвіду для сучасних загальноосвітніх установ.

Ключові слова: фізичний розвиток, збереження здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'я школярів, гігієнічне виховання, валеологічна освіта, школа.

Важливим завданням розвитку сучасної школи є збереження здоров'я й забезпечення безпеки особистості через освіту. При цьому найефективнішим засобом виступає збереження й удосконалення здоров'я людини шляхом утвердження здорового способу життя та життєдіяльності людини, що ґрунтується на культурних нормах, цінностях, формах і способах діяльності, що зміцнює здоров'я, сприяє гармонійному фізичному, духовному, соціальному розвитку людини.

Сьогодні в Україні склалася небезпечна ситуація зі станом здоров'я населення і з недосконалістю організації надання медичної допомоги, було вжито і проведено ряд відповідних заходів

щодо пропаганди й популяризації цінностей здоров'я, культивування здорового способу життя. Важливим напрямом розв'язання цієї проблеми є формування ЗСЖ школярів і вдумливе осмислення, об'єктивна оцінка теоретичних і практичних надбань вітчизняної педагогічної спадщини минулих років. Особливо цінним у цьому контексті є звернення до навчально-виховного досвіду педагогіки другої половини ХХ століття – періоду, який відзначався суттєвими змінами та здобутками в цій галузі.

Аналіз науково-педагогічних джерел дає підстави стверджувати, що проблема формування ЗСЖ займає важливе місце у сучасній теорії і практиці виховання. Дослідженню соціально-педагогічних і психологічних чинників, запобігання шкідливих звичок, що впливають на стан здоров'я школярів присвячені наукові праці М. Безруких, В. Безрукової, О. Вакуленка, В. Гіжєвського, О. Іонової, С. Кириленка, В. Оржеховської, С. Свириденка, О. Яременка та ін. Питання організації формування ЗСЖ в учнів в процесі валео-гігієнічного виховання, у позакласній та позашкільній діяльності, ролі сім'ї та засобів масової інформації займають важливе місце у дослідженнях Т. Баєвої, В. Білик, К. Горбаченко, О. Дубога, О. Жабокрицької, Т. Задоянчук В. Кузьменка, Т. Лясоти, В. Мадзігона, М. Шарапи, І. Шеремета та ін.

Різні аспекти збереження здоров'я людини, формування ЗСЖ в історії світової та вітчизняної педагогічної думки висвітлювали у своїх працях Г. Будаг'янц, Н. Василенко, В. Горащук, О. Лукашенко, Н. Побірченко, Г. Приходько та ін. Водночас на сьогодні відсутнє цілісне історико-педагогічне дослідження, у якому були б схарактеризовані теорія та практика формування ЗСЖ старшокласників у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття.

Отже, з огляду на те, метою нашої статті є необхідність обґрунтування етапів розвитку вивчення, узагальнення та систематизації теорії і досвіду формування ЗСЖ старшокласників у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття.

Особливістю розвитку ідеї формування здорового способу життя школярів у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття були такі характерні моменти, як загострення проблеми здоров'я дітей і молоді у повоєнні роки, різке погіршення стану здоров'я населення, що виразилось у зниженні показників фізичного розвитку, підвищенні розповсюдження тяжких форм різних захворювань. Аналіз різних джерел показує, що піклування про здоров'я підростаючого покоління, особливо в післявоєнні роки, мало велике значення для радянського народу. Відповідальність і піклування про охорону здоров'я підростаючого покоління повністю взяла на себе держава.

Враховуючи особливості суспільно-політичного, економічного та культурного розвитку країни, взаємозв'язку державної освітньої політики та суспільно-педагогічного руху, розвитку педагогічної науки, підвищення вимог і розробки нових підходів до формування здорового способу життя особистості дозволило виділити такі три

етапи становлення та розвитку проблеми формування здорового способу життя старшокласників у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття. Перший етап (50-ті – 60-ті рр. ХХ ст.) – етап становлення питань формування здорового способу життя школярів як педагогічної проблеми; другий етап (70-ті – 80-ті рр.) – етап інтенсивного розвитку науково-методичних засад формування здорового способу життя старшокласників; третій етап (90-ті рр. ХХ ст.) – етап розвитку проблеми формування здорового способу життя учнів як системи, розробленої на гуманістичних засадах. Саме ці визначені етапи частково збігаються із загальною періодизацією розвитку педагогічної думки в Україні, науково обґрунтованою академіком О. Сухомлинською [13, с.37-54].

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що першому етапу (50-60-ті рр. ХХ століття) розвитку проблеми формування здорового способу життя старшокласників сприяли такі умови, як вступ Олімпійського комітету Радянського Союзу до Міжнародного комітету (1951 р.), було прийнято цілий ряд законів і державних постанов, спрямованих на розвиток фізичної культури, а саме: постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про упорядкування мережі, введення типових штатів та встановлення посадових окладів робітникам позашкільних закладів» (1952 р.), «Про заходи з покращення гігієнічного виховання учнів у школах України» (1955 р.), закони СРСР «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР» (1958 р.), «Про керівництво фізичною культурою та спортом у країні» (1959 р.); постанови «Про заходи з подальшого поліпшення роботи середньої загальноосвітньої школи» (1966 р.) та інші. В результаті цього фізична культура серед населення отримала активний розвиток, значно підвищився рівень масовості та залучення всіх верств населення. Заслугове особливій увазі також державна постанова «Про упорядкування мережі, введення типових штатів та встановлення посадових окладів робітникам позашкільних закладів».

Вагоме значення у формуванні здорового способу життя школярів мала школа. Саме тому до Міністерств охорони здоров'я УРСР Міністерством просвіти УРСР було подана постанова «Про заходи з покращення гігієнічного виховання учнів у школах України», де були викладені рекомендації з контролю за станом роботи з оздоровлення учнів, а також із пропаганди гігієнічних знань через організацію бесід із батьками.

Істотну роль у розвитку досліджуваної проблеми відіграло прийняття закону СРСР «Про зміцнення зв'язку школи з життям та про подальший розвиток системи освіти в СРСР» [3, с.11-12]. Цей закон головним завданням радянської школи вбачав у підготовці учнів до життя й до суспільно корисної праці, що вимагало встановлення тісного зв'язку між навчанням та працею. Саме завдяки прийнятому закону, як свідчить аналіз архівних джерел, трудове виховання як важливий аспект формування здорового способу життя школярів у розглядуваний період набуло особливої значущості.

З метою поліпшення фізичного виховання молоді Міністерством просвіти УСРС було затвердження другий фізкультурний комплекс «Готовий до праці й оборони (ГПЮ)» (перший було затверджено в 1939 р.). Цей комплекс був спрямований на зміцнення здоров'я та всебічний розвиток особистості, підготовку до праці й оборони країни. Комплекс складався з трьох ступенів і був побудований за принципом послідовного всебічного розвитку фізичних здібностей особистості. Перший ступінь (для учнів 13-14 років) було спрямовано на всебічний розвиток фізичних якостей школярів. Другий ступінь (для підлітків 15-17 років) забезпечував подальший усебічний розвиток фізичних здібностей особистості й залучення її до активних занять фізкультурою і спортом. Завданням третього ступеня було підвищення спортивної майстерності молоді. Усе це мало всіляко сприяти формуванню здорового способу життя учнівської молоді [9, с.84-86].

Перед кожною школою було поставлено завдання зміцнити навчально-матеріальну базу для занять фізичною культурою та спортом, а також створити при кожній школі спортивні майданчики та укомплектувати їх необхідним спортивним інвентарем і обладнанням [12, с.14].

До справи гігієнічного виховання учнів у розглядуваний період активно залучалися шкільні лікарі, які були повинні здійснювати контроль за фізичним розвитком дітей, гігієнічний контроль за фізичною культурою в школі; виявляти хворих дітей та запобігати хворобам; сприяти забезпеченню гігієнічного режиму в школі, контролю за навчальним навантаженням дітей у школі та вдома, режимом дня; вести гігієнічний контроль за шкільними меблями, шкільним харчуванням, санітарним обладнанням й благоустроєм шкільного будинку і шкільної земельної ділянки; проводити профілактику інфекційних захворювань у школі [10, с.262-264]. Поєднання навчання з виробничою працею сприяло включенню школярів у систематичний та організований труд, посилюючи для їхнього здоров'я та віку. Шкільні медичні працівники активно вивчали вплив умов праці на здоров'я працюючих школярів, розробляли оздоровчі заходи, що сприяли створенню оптимальних умов праці, зміцненню й формуванню здоров'я.

Проведений науковий пошук показав, що на досліджуваному етапі підхід до формування здорового способу життя школярів розроблявся українським дидактом-практиком В. Сухомлинським. Педагогом було розвинено низку ідей, обґрунтовано й утілено в освітню практику найважливіші принципи, реалізація яких сприяє збереженню й зміцненню здоров'я школярів. У виховній системі В.Сухомлинського піклування про здоров'я школярів було на першому місці. При цьому він виходив з уявлення про здоров'я людини, яке не зводиться лише до благополучного фізичного стану, а насамперед передбачає душевно-духовне здоров'я, визначається гармонією здорового тіла й здорового духу [5, с.47-50].

Другий етап (70-80-ті рр. XX століття) характеризувався інтенсивним розвитком науково-методичних засад формування

здорового способу життя старшокласників, залученням країни до діяльності світової спільноти під егідою ВООЗ (Всесвітньої організації охорони здоров'я), спрямованої на пошук нових шляхів покращення здоров'я людини. Започаткування такої діяльності відбулося в Канаді, де на початку 70-х рр. було опубліковано звіт міністра охорони здоров'я і добробуту про «Новий підхід до охорони здоров'я канадців», який фактично змінив уяву суспільства про підхід до формування і збереження власного здоров'я.

Значну роль у цій проблемі відіграла Міжнародна конференція з першочергових заходів у галузі охорони здоров'я в м. Алмата (1978 р.). На конференції було прийнято декларацію, де було розроблено й проголошено концепцію досягнення здоров'я для всіх як глобальний рух. Пізніше (1980 р.) ця концепція, як і «Звіт Лалонда», була оприлюднена у вигляді документу ВООЗ «Глобальна стратегія «Здоров'я для всіх до 2000 року». Широко відомою у світі стала «Оттавська хартія» (1986 р.), тези, положення й принципи якої й до нашого часу слугують орієнтирами для країн-членів ВООЗ у галузі покращення здоров'я та формування здорового способу життя населення.

Важливе значення для розвитку проблеми формування здорового способу життя мала Міжнародна нарада з питань шкільного фізичного виховання, що відбувалася за участю делегатів із 21 країни (м. Женева, 1986 р.). У доповіді ВООЗ «Допомогти мільярдам дітей засвоїти навички здорового способу життя» здоров'я людини проголошувалося основною цінністю життя й було запропоновано вирішити таке завдання: «пошук та практична реалізація можливих шляхів формування у школярів навичок здорового способу життя». Щодо програми з формування навичок здорового способу життя, то вона повинна бути складена з урахуванням вікових особливостей дітей шкільного віку та містити як теоретичну частину, так і навчання практичним навичкам. Тобто кожна дитина повинна стати активним учасником програми.

Серед головних досягнень у Радянському Союзі в галузі вирішення проблеми формування здорового способу життя школярів стало активне обговорення даної проблеми на державному рівні, відбиття її в низці державних документів, а саме: постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про введення нового Всесоюзного фізкультурного комплексу «Готовий до праці і оборони СРСР» (ГПО)» (1972 р.), постанови «Про заходи з подальшого розвитку фізичної культури та спорту за місцем мешкання населення» (1977 р.), «Про подальше піднесення масовості фізичної культури і спорту» (1981 р.), «Комплексна програма розвитку фізичної культури і спорту в країні на 1982–1985 роки і на період до 1990 року», «Комплексна програма робіт із посилення профілактики захворювань та зміцнення здоров'я населення СРСР на період до 1990 року» (1989 р.) та ін.

У Постанові «Про подальший підйом масовості фізичної культури та спорту» як головне завдання фізичної культури було виділено зміцнення здоров'я людини. Особливий наголос у документі

був зроблений на необхідності виховання здорового й життєрадісного покоління.

У період «перебудови» (із середини 80-х рр. ХХ ст.) було проголошено нові соціальні цінності та висунуто нові завдання перед суспільством і школою, спрямовані на налагодження демократичних суспільних відносин. Саме до цього часу відноситься девіз «Здоров'я в агтеці не купиш». Йшлося про необхідність залучення суспільства до самостійних занять спортом, оздоровчими вправами.

З метою залучення дорослих, дітей, підлітків до занять масовим спортом, формування відповідальності за власне здоров'я й здорового способу життя наприкінці 80-х років минулого століття була створена Всесоюзна програма масового спорту (огляд-конкурс) «Рух для здоров'я». Ця програма дала можливість кожному займатись тим видом спорту, який людині до душі, в тому числі оздоровчим бігом, ходьбою, плаванням та іншими. До того ж, цей конкурс проводився щомісячно у вихідні та святкові дні за такою черговістю: перша неділя місяця – старту для учнів загальноосвітніх шкіл та професійних технічних училищ; друга – для учнів середніх спеціальних навчальних закладів та студентів; третя – для працюючих; четверта – для населення за місцем проживання [1, с.8-10]. Піднесенню авторитету фізичного виховання, широкому та свідомому залученню учнівської молоді до формування здорового способу життя значною мірою сприяло проведення у СРСР перших Олімпійських ігор (1980 р.).

Таким чином, до кінця 80-х рр. ХХ століття в Україні ще не було сформовано комплексну систему зі збереження й зміцнення здоров'я школярів, формування їхнього здорового способу життя.

Третій етап (90-ті рр. ХХ століття) відзначався змінами у суспільно-історичного розвитку України. Рух до незалежності держави прискорив процес реформування школи. За роки розбудови національної системи освіти у змісті шкільного навчання відбулися суттєві зміни. Все це відбувається у виключно складних умовах: одночасно з прийняттям нової законодавчої бази, економічної нестабільності, недостатнього наукового забезпечення, відсутності широкомасштабних експериментів та ін.

Приєднання України до Конвенції ООН про права дитини та Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей (1991 р.) вимагало певних конкретних урядових дій для створення сприятливих умов розвитку дітей та вплинуло на ставлення держави до питань охорони здоров'я підрастаючого покоління. Україна активно сприйняла світові тенденції відносно поліпшення стану здоров'я населення через освіту.

У зв'язку з цим в нашій державі було прийнято низку нормативно-правових документів, де життя й здоров'я людини визнані як найвищі цінності, а формування здорового способу життя школярів визначено як пріоритетне завдання держави та системи освіти а саме. Серед таких документів зокрема такі: закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1993 р.); Державна програма «Освіта» (1993 р.); «Державна програма розвитку фізичної куль-

тури і спорту в Україні» (1994 р.); «Концепція неперервної валеологічної освіти в Україні» (1994 р.); Конституція України (1996 р.); Національна програма «Діти України» (1996 р.); Концепція фізичного виховання в системі освіти України (1997 р.); Комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» (1998 р.); закон України «Про загальну середню освіту» (1999 р.), Національна програма патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства (1999 р.) та ін.

Зокрема турбота про збереження життя й зміцнення здоров'я громадян входить у сферу пріоритетних завдань української держави, було відбито в Конституції України (стаття 3), яка гарантує своїм громадянам: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [7, с.4].

Так, в Законі України «Про загальну середню освіту» наголошується, що «виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів (вихованців)» [4, с.33].

У Державній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» відзначено, що метою освіти є формування освіченої, творчої особистості, становлення її фізичного й морального здоров'я. У документі зроблено наголос на тому, що здоров'я підліткового покоління – це інтегрований показник суспільного розвитку. Тому утвердження пріоритетів здорового способу життя є одним із шляхів реформування змісту загальноосвітньої підготовки, а формування здорового способу життя є обов'язковим завданням і умовою розвитку творчих здібностей учня та формування його як творчої особистості [2].

Значущим моментом для розвитку проблеми формування здорового способу життя учнів було прийняття «Концепції неперервної валеологічної освіти», спрямованої на збереження та зміцнення здоров'я учнівської молоді шляхом формування валеологічного світогляду, виховання свідомого й дбайливого ставлення до власного здоров'я. До того ж, валеологічна освіта передбачала запровадження низки різновидів позакласної роботи з оздоровлення, що мали тісний зв'язок з такими дитячо-юнацькими організаціями, як «Пласт», «Соколи», «Зелений світ», «Рух за здоровий спосіб життя», роботою спортивних клубів [8].

У багатьох школах України робота педагогічних колективів щодо формування здорового способу школярів проводилась в кількох аспектах: створення сприятливого для здоров'я учнівського середовища, валеологічна освіта у процесі засвоєння основ наук та в позаурочний час, навчання учнів умінням та навичкам здорового способу життя, просвітницька робота серед батьків, залучення громадськості до оздоровчої роботи зі школярами [11, с.190].

Особливий інтерес у площині досліджуваної проблеми викликає діяльність вітчизняних «Шкіл здоров'я». Головною ідеєю «Шкіл

сприяння здоров'ю» було положення про те, що система освіти є ідеальним місцем для навчання, виховання й створення сприятливого фізичного та соціального середовища для формування здорового способу життя та зміцнення здоров'я підростаючого покоління.

З огляду на предмет нашого дослідження особливий інтерес викликає заснування українських вальдорфських шкіл, що відбувалося протягом розглядуваного етапу, починаючи з 1992 р. Як свідчить освітня практика, реалізація вальдорфської системи здоров'язбереження школярів дозволяє: сформувати здорові звички (раціонального харчування, особистої гігієни, рухової активності, ритму праці й відпочинку), забезпечити високу працездатність, спритність, координованість тіла і рухів, адекватність тактильних відчуттів, витривалість, стійкість до хвороб (високий імунітет); розвинути душевну стабільність (відчуття впевненості й радості в житті, уміння поводитися з емоціями і почуттями; внутрішнє ставлення до морального, прекрасного, істинного), соціальну компетентність і мобільність (відкритість і поглиблений інтерес до взаємодії з навколишнім світом, уміння співчувати й співпереживати, здатність до співпраці з іншими людьми) і т.д. [6].

Отже, з урахуванням особливостей суспільно-політичного, економічного та культурного розвитку країни, взаємозв'язку державної освітньої політики та суспільно-педагогічного руху, розвитку педагогічної науки, підвищення вимог і розробки нових підходів до формування здорового способу життя особистості виділено три етапи становлення та розвитку проблеми формування здорового способу життя старшокласників у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття. Перший (50-ті – 60-ті рр. ХХ ст.) – етап характеризувався становленням питань формування здорового способу життя школярів як педагогічної проблеми, уявленнями про формування здорового способу життя школярів як складової частини системи комуністичного виховання та його змістових аспектів (фізичного, гігієнічного, трудового виховання). Другий етап (70-ті – 80-ті рр.) – етап інтенсивного розвитку науково-методичних засад формування здорового способу життя старшокласників. Його особливостями є проведення значної кількості досліджень щодо дотримання гігієнічних вимог у процесі навчання, розробки комплексних експериментальних програм, налагодження зв'язку педагогічних та медичних установ для забезпечення здорового способу життя учнів; збагачення термінологічного апарату терміном «валеологія»; затвердженням категорії «здоровий спосіб життя». Третій етап (90-ті рр. ХХ ст.) – етап розвитку проблеми формування здорового способу життя учнів як системи на гуманістичних засадах. Цей етап визначається посиленням зв'язку навчальної, позаурочної та позашкільної діяльності в засвоєнні школярами знань і вмінь ведення здорового способу життя; впровадженням положень здоров'язберігаючої педагогіки в освітню практику, визначенням принципів формування здорового способу життя школярів, збагаченням форм та методів його здійснення; виділення в педагогіці вищої школи но-

вого напрямку, пов'язаного з підготовкою майбутніх учителів до формування здорового способу життя школярів.

Список використаних джерел:

1. Виноградов П.А. Всесоюзная программа «Движение для здоровья» в мнениях экспертов / П.А. Виноградов, Б.Г. Фадеев // Теория и практика физической культуры. – 1987. – № 2. – С. 8-10.
2. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття)». – К. : Райдуга, 1994. – 32 с.
3. Закон об укреплении связи школы с жизнью и о дальнейшем развитии системы народного образования в СССР. – М. : Известия советов депутатов трудящихся СССР, 1958. – С. 11-12.
4. Закон України про загальну середню освіту // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – №9. – С. 31-55.
5. Іонова О.М. В.О.Сухомлинський про виховання здорової дитини / О.М. Іонова, О.В. Омельченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 11. – С.47-50.
6. Іонова О.М. Навчання як «терапія»: досвід вальдорфської школи / О.М. Іонова, О.М. Лукашенко // Педагогіка та психологія. – Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2007. – Вип.32. – С.191-196.
7. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К. : Україна, 1996. – 54 с.
8. Лотоненко А.В. Культура физической и здоровье : [монография] / А.В. Лотоненко, Г.Р. Гостев, С.Р. Гостева, О.А. Григорьев. – М. : Еврошкола, 2008. – 450 с.
9. Никифоров И.И. Новый комплекс ГТО / И.И. Никифоров // Теория и практика физической культуры. – 1959. – № 2. – С.81-87.
10. Посібник для шкільних лікарів і вчителів / [за ред. О.М. Марзєєва]. – К. : Держ. мед. вид-во УРСР, 1952. – 283 с.
11. Свириденко С. Соціально-педагогічний аспект формування здорового способу життя / С. Свириденко // Соціально-педагогічні проблеми сучасної середньої та вищої освіти в Україні. – 2002. – С.189-191.
12. Спутник работника физической культуры и спорта / [под ред. П. Савицкого]. – К. : Здоров'я, 1990. – 372 с.
13. Сухомлинська О.В. Періодизація педагогічної думки в Україні: кроки до нового виміру / О.В. Сухомлинська // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 : [зб. наук. праць до 10-річчя АПН України]. – Харків : ОВС, 2002. – Ч.1. – С.37-54.

В статье рассматриваются этапы становления и развития проблемы формирования здорового образа жизни старшеклассников в отечественной педагогике второй половины XX века. Автором осуществлена попытка определения педагогических условий и особенностей сохранения и укрепления здоровья учеников и важности этого опыта для современных общеобразовательных учреждений.

Ключевые слова: физическое развитие, сохранение здоровья, здоровый образ жизни, здоровья школьников, гигиеническое воспитание, валеологическое образование, школа.

In the article the stages of becoming and development of problem of forming of healthy way of life of senior pupils are examined in home pedagogics of the second half of XX of century. By an author realizable

attempt of determination of pedagogical terms and features of maintenance and strengthening of health of students and importance of this experience for modern general establishments.

Key words: physical development, maintenance of health, healthy way of life, health of schoolchildren, hygienical education, valeological education, school.

Отримано: 20.04.2012

УДК 796.011.3-057.87:159.947.5

Є. П. Козак¹, П. Д. Дробний²

¹*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

²*Львівський державний університет фізичної культури*

ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

У статті розкрито поняття мотиву, проаналізовано сучасний стан мотивації студентів до занять фізичною культурою та подані практичні рекомендації, щодо посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою.

Ключові слова: студенти, мотивація, фізична культура.

Актуальність. У сучасних умовах актуалізується потреба суспільства у формуванні здорового покоління. Це обумовлено цілою сукупністю факторів: екологічним, економічним (зниження рівня життя громадян України внаслідок соціально-економічної кризи), соціальним (поява у суспільстві нових соціальних еталонів, стандартів, потреб, пріоритетів і цінностей). Немаловажну роль грає і зниження можливостей держави в оздоровленні громадян: скорочення рекреаційних, культурних, медичних програм. За цих умов центр тяжіння державної політики зміщується на питання профілактики, що викликає зміни у педагогічній системі. Нормативними для навчальних закладів різного рівня стають курси валеології, санітарно-гігієнічного просвітництва, створюються екологічні центри для роботи з молоддю, зростає кількість наукових досліджень з екологічного виховання школярів та студентів, з проблеми підготовки вчителя до відповідної роботи [1].

Безумовно, така тенденція у сфері навчання і виховання піднімає роль фізичної культури, яка сьогодні розглядається як важливий засіб профілактики не лише різного роду захворювань, а й розповсюдження шкідливих схильностей і звичок серед молоді (наркоманія, алкоголізм), конструктивного заповнення вільного часу з метою перешкоди антиправовим діям підлітків і юнацтва. Такий підхід збільшує та ускладнює завдання, що покладаються на відповідний навчальний курс у вищих навчальних закладах. Особливу важливість це має у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури [1].